

Україна
Донецький окружний адміністративний суд

Р І Ш Е Н Н Я
І М Е Н Е М У К Р А Ї Н И

05 грудня 2019 р.

Справа №200/12780/19-а

приміщення суду за адресою: 84122, м.Слов'янськ, вул. Добровольського, 1

Донецький окружний адміністративний суд у складі головуючого судді Лазарева В.В., розглянувши за правилами спрощеного позовного провадження адміністративну справу за позовом Садикова Олексія Єсимовича до Бахмутсько-Лиманського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області про визнання дій протиправними та зобов'язання вчинити певні дії, -

В С Т А Н О В И В:

У жовтні 2019 року до Донецького окружного адміністративного суду звернувся Садиков Олексій Єсимович з позовом до Бахмутсько-Лиманського управління Пенсійного фонду України Донецької області (далі – УПФ) про визнання дій протиправними та зобов'язання вчинити певні дії.

В обґрунтування позовних вимог позивач зазначив, що є пенсіонером за віком та перебуває на обліку як особа, переміщена з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції в УПФ. Однак, пенсія позивачу не виплачується.

Позивач вважає такі дії УПФ протиправними, оскільки вони порушують його конституційні права.

Виходячи з наведеного, позивач просить визнати протиправними дії відповідача щодо припинення виплати пенсії та зобов'язати УПФ поновити виплату пенсії та сплатити заборгованість.

Ухвалою Донецького окружного адміністративного суду від 05 листопада 2019 року відкрито спрощене позовне провадження у даній справі без проведення судового засідання та повідомлення сторін. В ухвалі було запропоновано відповідачу у п'ятнадцятиденний строк з моменту отримання ухвали про відкриття провадження у справі надати суду відзив на позовну заяву зі всіма доказами на його підтвердження, які наявні у відповідача.

20 листопада 2019 року представник відповідача надав відзив на позовну заяву, в якому зазначив, що позивачем не вчинено необхідних дій для реалізації права на отримання належних сум пенсійних виплат. У зв'язку з чим, представник УПФ вважає, що позовні вимоги є необґрунтованими та не підлягають задоволенню.

За приписами частини 5 статті 262 Кодексу адміністративного судочинства України, суд розглядає справу в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення (виклику) сторін за наявними у справі матеріалами, за відсутності клопотання будь-якої зі сторін про інше.

Враховуючи відсутність клопотань сторін щодо розгляду справи у судовому засіданні, справа розглядається за правилами спрощеного позовного провадження без проведення судового засідання та повідомлення сторін.

*306*3990803*1*2*

Розглянувши наявні заяви по суті справи, всебічно і повно з'ясувавши фактичні обставини, на яких ґрунтується вимоги, дослідивши докази, які у своїй сукупності дають змогу дійти висновку про наявність або відсутність обставин справи, які входять до предмета доказування, суд встановив наступне.

Позивач - Садиков Олексій Єсимович, 15 грудня 1960 року народження, є громадянином України, що підтверджується копією паспорта громадянина України (а.с. 9).

Садиков Олексій Єсимович перебуває на обліку в УПФ та отримує пенсію як внутрішньо переміщена особа, відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Вищевказані обставини не є спірними та визнаються сторонами.

У відповідності з довідкою УПФ № 3452, позивачу нарахована, проте не виплачена пенсія з 01 вересня 2016 року по 31 травня 2019 року та з 01 червня 2019 року припинено її нарахування та виплату.

Таким чином, спірним питанням даної справи є правомірність дій відповідача стосовно припинення виплати пенсії позивачеві з вересня 2016 року та припинення її нарахування з червня 2019 року.

Судом встановлено, що дана справа є типовою, оскільки відповідає ознакам, викладеним у рішенні Верховного Суду за результатами розгляду зразкової справи № 805/402/18 (№ Пз/9901/20/18), яке набрало законної сили 04 вересня 2018 року, а саме:

позивач:

- 1) є громадянином України;
- 2) має статус внутрішньо переміщеної особи, що підтверджується довідкою органів соціального захисту населення про взяття її на облік, як внутрішньо переміщеної особи;
- 3) є пенсіонером та отримує пенсію, призначену їй відповідно до Закону № 1058-IV.

Поновлення виплати пенсії потребує здійснення додаткових дій позивачем.

Відповідач право позивача на отримання пенсії не заперечує.

Надаючи правову оцінку встановленим обставинам справи, суд зазначає наступне.

Згідно частині 3 статті 291 Кодексу адміністративного судочинства України при ухваленні рішення у типовій справі, яка відповідає ознакам, викладеним у рішенні Верховного Суду за результатами розгляду зразкової справи, суд має враховувати правові висновки Верховного Суду, викладені у рішенні за результатами розгляду зразкової справи.

Відповідно до ч. 2 ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та Законами України.

Пенсійний фонд України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра соціальної політики України. Пенсійний фонд України у своїй діяльності керується Конституцією України та законами України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства соціальної політики України, іншими актами законодавства України, а також дорученнями Президента України та Міністра.

Отже, відповідач має діяти в межах та у спосіб, встановлених законодавчих норм.

Статтею 46 Конституції України визначено, що громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом.

Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення; створенням мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними.

Пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом.

Відповідно до статті 7 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 № 1706-VII (далі - Закон № 1706-VII) для взятої на облік внутрішньо переміщеної особи реалізація прав, зокрема, на пенсійне забезпечення здійснюється відповідно до законодавства України. Україна вживає всіх можливих заходів, спрямованих на розв'язання проблем, пов'язаних із соціальним захистом, зокрема відновленням усіх соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам.

Згідно з п. 1 Постанови КМУ № 637 (у редакції, чинній на час припинення виплати пенсії позивачу) призначення та продовження виплати пенсій (щомісячного довічного грошового утримання), внутрішньо переміщеним особам здійснюються за місцем перебування таких осіб на обліку, що підтверджується довідкою, виданою згідно з Порядком оформлення і видачі довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 509. Виплата (продовження виплати) пенсій (щомісячного довічного грошового утримання), довічних державних стипендій, усіх видів соціальної допомоги та компенсацій, матеріального забезпечення (далі - соціальні виплати), що призначені зазначеним особам, здійснюється виключно через рахунки та мережу установ і пристроїв публічного акціонерного товариства «Державний ощадний банк України». Такі виплати можуть здійснюватися за бажанням особи з доставкою додому, з компенсацією витрат за надання таких послуг, передбачених укладеним відповідно до пункту 3 цієї постанови тристороннім договором.

Принципи, засади і механізми функціонування системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, призначення, перерахунку і виплати пенсій, надання соціальних послуг з коштів Пенсійного фонду, що формуються за рахунок страхових внесків роботодавців, бюджетних та інших джерел визначені Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» № 1058-IV від 09.07.2003 року, у редакції чинній на час виникнення спірних правовідносин (далі – Закон № 1058- IV).

Згідно із пунктом 1 частини 1 статті 8 Закону № 1058-IV право на отримання пенсій та соціальних послуг із солідарної системи мають громадяни України, які застраховані згідно із цим Законом та досягли встановленого цим Законом пенсійного віку чи визнані інвалідами в установленому законодавством порядку і мають необхідний для призначення відповідного виду пенсії страховий стаж, а в разі смерті цих осіб - члени їхніх сімей, зазначені у статті 36 цього Закону, та інші особи, передбачені цим Законом.

Статтею 49 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» виплата пенсії за рішенням територіальних органів Пенсійного фонду або за рішенням суду припиняється: 1) якщо пенсія призначена на підставі документів, що містять недостовірні відомості; 2) на весь час проживання пенсіонера за кордоном, якщо інше не передбачено міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України; 3) у разі смерті пенсіонера; 4) у разі неотримання призначеної пенсії протягом 6 місяців підряд; 5) в інших випадках, передбачених законом.

Перелік підстав припинення виплати пенсії, визначений ч. 1 ст. 49 Закону № 1058-IV, є вичерпним та передбачає можливість припинення виплати пенсії з інших підстав лише у випадках, передбачених законом.

Отже, з аналізу вищенаведених норм чинного законодавства вбачається, що УПФ має право припинити виплату пенсії особі виключно з підстав передбачених законом, про що приймає вмотивоване рішення.

Судом встановлено, що виплату пенсії позивачу призупинено (згідно звірки з даними управління праці та соціального захисту населення Бахмутської міської ради та управлінням праці та соціального захисту населення Бахмутського району). Водночас, статтею 49 Закону № 1058-IV такої підстави для припинення виплати пенсії не встановлено.

Зазначені обставини вказують на допущення відповідачем порушення вимог статті 49 Закону № 1058, яка визначає вичерпний перелік підстав для припинення виплати пенсії.

Пункт 5 частини першої статті 49 Закону № 1058-VI, з огляду на приписи Закону № 1706-VII, не може бути застосований, оскільки цей пункт відсилає виключно до випадків.

передбачених законом, тобто, вказані правовідносини не можуть бути врегульовані іншими нормативно-правовими актами, зокрема, постановами Кабінету Міністрів України, які відносяться до підзаконних нормативних актів.

Більш того, згідно ч. 2 ст. 2 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» реєстрація місця проживання чи місця перебування особи або її відсутність не можуть бути умовою реалізації прав і свобод, передбачених Конституцією, законами чи міжнародними договорами України, або підставою для їх обмеження.

Аналогічна позиція викладена у постанові Верховного Суду від 13 червня 2018 року у справі №428/6624/17 (адміністративне провадження № К/9901/3256/17), висновок якого суд враховує при виборі і застосуванні норми права до спірних правовідносин (частина 5 статті 242 КАС України).

Пунктом 19 Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про незалежність судової влади» № 8 від 13 червня 2007 року встановлено, що відповідно до статей 8 та 22 Конституції України не підлягають застосуванню судами закони та інші нормативно-правові акти, якими скасовуються конституційні права і свободи людини та громадянина, а також нові закони, які звужують зміст та обсяг встановлених Конституцією України і чинними законами прав і свобод.

Суд вважає необґрунтованими посилання УПФ на постанови Кабінету Міністрів України №637, №595, №365, оскільки підзаконні нормативно-правові акти не можуть змінювати в бік звуження права громадян, які встановлено нормативно-правовими актами вищої юридичної сили.

Згідно з п. 6 ч. 1 ст. 92 Конституції України виключно законами України визначаються, зокрема, форми і види пенсійного забезпечення, захисту, форми і види пенсійного забезпечення.

Особливу увагу варто звернути на те, що у преамбулі до Закону № 1058-IV зазначено, що зміна умов і норм загальнообов'язкового державного пенсійного страхування здійснюється виключно шляхом внесення змін до цього Закону.

Конституційне поняття «Закон України», на відміну від поняття «законодавство України», не підлягає розширеному тлумаченню, це - нормативно-правовий акт, прийнятий Верховною Радою України в межах повноважень. Зміни до закону вносяться за відповідно встановленою процедурою Верховною Радою України шляхом прийняття закону про внесення змін. Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України є підзаконними, а тому не можуть обмежувати права громадян, які встановлено законами.

Аналогічні правові висновки викладені у рішенні Верховного Суду від 03 травня 2018 року за результатами розгляду зразкової справи № 805/402/18, правові висновки якого суд має враховувати при прийнятті рішення (частина 3 статті 291 Кодексу адміністративного судочинства України).

Окрім визначеного, суд звертає увагу на наступне. За приписами статті 6 КАС України, суд при вирішенні справи керується принципом верховенства права, відповідно до якого, зокрема, людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Суд застосовує принцип верховенства права з урахуванням судової практики Європейського суду з прав людини. Звернення до адміністративного суду для захисту прав і свобод людини і громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується. Забороняється відмова в розгляді та вирішенні адміністративної справи з мотивів неповноти, неясності, суперечливості чи відсутності законодавства, яке регулює спірні відносини.

Як зазначив Європейський суд з прав людини у рішенні в справі «Пічкур проти України», яке набрало статусу остаточного 07 лютого 2014 року, право на отримання пенсії як таке стало залежним від місця проживання заявника. Це призвело до ситуації, в якій заявник, пропрацювавши багато років у своїй країні та сплативши внески до системи пенсійного забезпечення, був зовсім позбавлений права на пенсію лише на тій підставі, що він більше не проживає на території України (пункт 51 цього рішення). У пункті 54

вказаного рішення суд зазначив, що наведених вище міркувань Європейському суду з прав людини достатньо для висновку про те, що різниця в поводженні, на яку заявник скаржився, порушувала статтю 14 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, згідно з якою користування правами та свободами, визнаними в Конвенції, має бути забезпечено без дискримінації за будь-якою ознакою статі, раси, кольору шкіри, мови, релігії, політичних чи інших переконань, національного чи соціального походження, належності до національних меншин, майнового стану, народження або за іншою ознакою, у поєднанні зі статтею 1 Першого протоколу до Конвенції, якою передбачено право кожної фізичної або юридичної особи мирно володіти своїм майном та закріплено, що ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.

У рішенні від 08 липня 2004 року «Ілашку та інші проти Молдови та Росії», ЄСПЛ, задовольняючи позов щодо Молдови, визнав, що Уряд Молдови, який є єдиним законним Урядом Республіки Молдова за міжнародним правом, не здійснював влади над частиною своєї території, яка перебуває під ефективним контролем «Молдавської Республіки Придністров'я». Однак, навіть за відсутності ефективного контролю над Придністровським регіоном, Молдова все ж таки має позитивне зобов'язання за статтею 1 Конвенції вжити заходів, у рамках своєї влади та відповідно до міжнародного права, для захисту гарантованих Конвенцією прав заявників.

Як вже зазначалось судом вище, рішення Європейського суду з прав людини є джерелом права та обов'язковими для виконання Україною відповідно до статті 46 Конвенції, суди при розгляді справ зобов'язані враховувати практику ЄСПЛ, у тому числі і рішення в справах «Пічкур проти України», «Ілашку та інші проти Молдови та Росії» як джерело права відповідно до статті 17 Закону України від 23 лютого 2006 року № 3477-IV «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини».

Частиною 2 статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративні суди перевіряють, чи прийняті (вчинені) вони: 1) на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України; 2) з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано; 3) обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії); 4) безсторонньо (неупереджено); 5) добросовісно; 6) розсудливо; 7) з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи всім формам дискримінації; 8) пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія); 9) з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення; 10) своєчасно, тобто протягом розумного строку.

Згідно з частиною 1 статті 77 Кодексу адміністративного судочинства України, кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу.

Відповідно до частини 2 статті 77 Кодексу адміністративного судочинства України, в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача.

Приймаючи до уваги наведене в сукупності, проаналізувавши матеріали справи та надані сторонами докази, суд дійшов висновку, що припинення виплати пенсії позивачу з 01 вересня 2016 року було здійснено не у спосіб, передбачений Законом № 1058-IV, а з точки зору положень статті 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод мало місце втручання у право власності позивача, і таке втручання не було законним.

Аналогічний правовий висновок щодо застосування норм матеріального права у спорах цієї категорії у подібних правовідносинах Верховний Суд сформулював раніше, зокрема, у

постановах від 13 березня 2018 року (справа № 235/4162/17), 20 березня 2018 року (справа № 234/2389/17), а також у рішенні від 03 травня 2018 року у зразковій справі № 805/402/18 (провадження № Пз/9901/20/18).

Таким чином, позов Садикова Олексія Єсимовича до Бахмутсько-Лиманського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області про визнання дій протиправними та зобов'язання вчинити певні дії, підлягає задоволенню у повному обсязі.

Стосовно зобов'язання ПФУ надати у встановлений судом строк звіт про виконання судового рішення, суд вважає необхідним зазначити наступне.

Порядок встановлення судового контролю за виконанням судових рішень в адміністративних справах визначений приписами статті 382 Кодексу адміністративного судочинства України.

У відповідності до ч. 1 вказаної статті, суд, який ухвалив судові рішення в адміністративній справі, може зобов'язати суб'єкта владних повноважень, не на користь якого ухвалене судові рішення, подати у встановлений судом строк звіт про виконання судового рішення.

Особа-позивач, на користь якої ухвалено рішення суду, має право подати до суду першої інстанції заяву про визнання протиправними рішень, дій чи бездіяльності, вчинених суб'єктом владних повноважень - відповідачем на виконання такого рішення суду, або порушення прав позивача, підтверджених таким рішенням суду (ч. 1 ст. 383 КАС України).

Отже, з вищенаведеного вбачається, що встановлення судового контролю за виконанням судового рішення в адміністративних справах є правом суду, а не обов'язком. Особа-позивач же, на користь якого ухвалено постанову суду, в свою чергу має право подати до суду першої інстанції заяву про визнання протиправними рішень, дій чи бездіяльності, вчинених суб'єктом владних повноважень - відповідачем на виконання такого рішення суду.

Таким чином, приймаючи до уваги наведене, суд дійшов висновку про відсутність підстав для встановлення відповідачу строку для надання звіту про виконання судового рішення.

Відповідно до частини 1 статті 139 Кодексу адміністративного судочинства України при задоволенні позову сторони, яка не є суб'єктом владних повноважень, всі судові витрати, які підлягають відшкодуванню або оплаті відповідно до положень цього Кодексу, стягуються за рахунок бюджетних асигнувань суб'єкта владних повноважень, що виступав відповідачем у справі, або якщо відповідачем у справі виступала його посадова чи службова особа.

Враховуючи, що позивачем при поданні до суду адміністративного позову судовий збір не сплачувався, а ухвалою Донецького окружного адміністративного суду 05 листопада 2019 року позивачу відстрочено сплату судового збору, суд вважає необхідним стягнути за рахунок бюджетних асигнувань Бахмутсько-Лиманського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області на користь Державного бюджету судовий збір за подання до адміністративного суду позову немайнового характеру.

На підставі викладеного, керуючись нормами Конституції України та Кодексу адміністративного судочинства, суд, -

В И Р І Ш И В:

Позов Садикова Олексія Єсимовича до Бахмутсько-Лиманського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області про визнання дій протиправними та зобов'язання вчинити певні дії – задовольнити повністю.

Визнати протиправними дії Бахмутсько-Лиманського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Донецької області щодо припинення виплати пенсії Садикову Олексію Єсимовичу з 01 вересня 2016 року.

Зобов'язати Бахмутсько-Лиманське об'єднане управління Пенсійного фонду України Донецької області виплатити пенсію Садикову Олексію Єсимовичу (15 грудня 1960 року народження, реєстраційний номер облікової картки платника податків 2226412856, місце

проживання: вул. Квартальна, 21, м. Горлівка, Донецька область, 84605) з 01 вересня 2016 року по 31 травня 2019 року.

Зобов'язати Бахмутсько-Лиманське об'єднане управління Пенсійного фонду України Донецької області поновити нарахування та виплату пенсії Садикову Олексію Єсимовичу (15 грудня 1960 року народження, реєстраційний номер облікової картки платника податків 2226412856, місце проживання: вул. Квартальна, 21, м. Горлівка, Донецька область, 84605) з 01 червня 2019 року.

Стягнути за рахунок бюджетних асигнувань Бахмутсько-Лиманського об'єданого управління Пенсійного фонду України Донецької області (місцезнаходження: вул. Миру, 35. м. Бахмут, Донецька область, 84500, код ЄДРПОУ 42172734) на користь спеціального фонду Державного бюджету України (стягувач - Державна судова адміністрація України) за наступними реквізитами: рахунок - UA798999980000031211256026001, код ЄДРПОУ - 37993783, банк отримувача: Казначейство України (ЕАП) код банку 899998, отримувач - ГУК у м. Києві/м. Київ/22030106, код класифікації доходів бюджету 22030106, судовий збір у розмірі 768 (сімсот шістьдесят вісім) гривень 40 копійок.

Рішення суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо апеляційну скаргу не було подано.

У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

Апеляційна скарга на рішення суду подається до Першого апеляційного адміністративного суду через Донецькій окружний адміністративний суд протягом тридцяти днів з дня його проголошення. Якщо в судовому засіданні було оголошено лише вступну та резолютивну частини рішення суду зазначений строк обчислюється з дня складення повного судового рішення.

Суддя

В.В. Лазарев

